NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
MAY 2021

SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA: PAMPIRI YA II
SETSWANA FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

Nako: 2½ diura | Maduo: 100

ELA TLHOKO

1. Pampiri e, e na le ditsebe di le 4. Tsweetswee netefatsa gore pampiri ya gago e feletse.

2. Pampiri e, e na le dikarolo di le PEDI:

   KAROLO A: Dikwalo tsa Padi (60)
   KAROLO B: Dikwalo tsa Tirisano (40)

3. Araba dipotso tsotlhe ka Setswana, o dirisa tshwaraganyo le kgaoganyo ya mafoko, mopeleto le mareo a a kannweng ke Lekgotla la Bosetšhaba la Puo ya Setswana.

4. Botswerere mo kwalong, peong ya mabaka le mo thulaganyong ya dintlha, bo tla go tswela molemo.

5. Botlhaswa le mokwalo o o sa buisegeng di tla go jela maduo.

6. Araba dipotso tsotlhe di le THARO.

7. Dipoelothuto tsa bobedi, boraro le bone: **Go buisa le go lebelela/bogela**; **go kwala le go tlhagisa**; ga mmogo le **tiriso ya puo**.

IEB Copyright © 2021

KAROLO A DIKWALO TSA PADI

POTSO 1

Araba dipotso tsotlhe.

PADI *SAMORERWANA*: M. D. MOTHOAGAE

1.1 Buisa temana e e latelang, morago o arabe dipotso:

> O nyetse fela mariga morago ga go nyalwa ga ga kgaitsedie ke Gaboitlodiwe. Ka ngwaga o mogolo mo go Gaboitlodiwe, fela ba ne ba tlhakanetse mophato. O ne a rile go nyadisiwa a hudusediwa kwa morakeng o mogolo kwa Majwanamatshwana. Ka e ne e le seloka, rraagwe o ne a leka go mo faposa diphatsa le bogale jwa ntwa ya bonnyalele ba ba neng ba fapogilwe ke nyalo eo; jaanong ba ikana ba bo ba ikana gore fa a sa ba nyalela, yo o mo nyaletseng o a ikaketsa, bogolo a a lale le badimo sakeng. Ka letsatsi la lenyalo basadibagolo borakgadiagwe ba le babedi ba kile ba dira metlholo …

1.1.1 Ke mang yo o nyetseng fela mariga morago ga ga Gaboitlodiwe? (1)

1.1.2 Batsadi ba ga Gaboitlodiwe ke bomang? (2)

1.1.3 Goreng batho ba ne ba batla gore Pelotshweu a ba nyalele? (2)

1.1.4 Ka dintlha di le tharo, tlhalosa tshobotsi ya ga Pelotshweu. (3)

1.1.5 Neela ditiragalo tsa difatlhi di le nne tse di neng di bontsha fa Pelotshweu a sa sireletsega kwa gaabo. (4)

1.1.6 Ka dintlha di le tharo, neela mabaka a le mararo a Gaboitlodiwe a neng a a loga go itirela khumo. (3)

1.2 Pelotshweu o lekile go rapela ka mekgwa yotlhe ga pala go padile. Keitheng o ne a ithaya a re ba ditsala sentle. O rile ka re koo re mogadibo tlhe! A fitlhela a tlotsa phala letsoku. Fa go na le se Pelotshweu a se itseng ka mogatse ke gore o na le badingwana. Ka mokgwa o a phaphaitseng kgang e ka teng le ka bogale jo a sa bo tlwaelang, a itse mo pelong gore se se rerilweng mo kgannnye e, se ne se le segolo thata. Fela a se ka a raya ba ga sobare sa gagwe sepe ka maikutlo a. A leboga badimo ba gagwe.

Ke mang yo Pelotshweu a lekang go mo rapela? Ba tsalana jang? Tlhalosa lebaka le le dirileng gore a galefe jaana. Maikaelelo a ba ga Gaboitlodiwe e ne e le afe ka kopo ya bona? (15)

IEB Copyright © 2021

1.3 Buisa nopolo e e fa tlase, mme morago o tlhalose ka bokhutshwane se se tlhodileng gore Keitheng a tshware Monageng ka mometso, le gore monna wa gagwe o feletse kae.

> "Gaboitlodiwe a leka go rapela Keitheng gore a tlogele motho; lentswe la gana; thata ya go tsoga e seyo. Fa a mo kgamile jaana o ntse a re: 'Ke batla monna wa me, mo fodise!' Monageng a nganga marago, ga utlwala dibomo fela fa mowa o sutlha ka lesoba lesele. A fitlhela a tshwerwe ke poo ya mosadi. A itharabologelwa Monageng a setse a tloga a ineela. O ne a mmeile lengole fa setshwabung fa a ntse a mo kgamile jaana. Fa a mo gatoga a tlola a siela kwa ntle go tshwara mowa ka bontsinyana. A tloga a boela mo ntlong.

(10)

1.4 Neela ditiragalo le matshwenyego a fa kgosi Gaboutlwelwe a se na go tshola ngwana wa mosimane go fitlhela fa Gaboitlodiwe a iphatlha ka diphuka ka ntlha ya mephuphutho e mebe. (20)

60 maduo

IEB Copyright © 2021

KAROLO B DIKWALO TSA TIRISANO

POTSO 2 DIKWALO TSE DILEELE

Araba e le NNGWE FELA ya dipotso tse di latelang, e leng 2.1 **kgotsa** 2.2. Karabo ya gago e felele fela mo tsebeng e le nngwe, ke gore e nne boleele jwa mafoko a le **150–200** fela.

2.1 LEKWALO LA BOTSALANO

Mme wa gago o fetsa dingwaga di le masome a matlhano. Lo ikaelela go mo direla moletlo mo sephiring. Kwalela tsala ya gagwe lekwalo o mmolelele maikaelelo a lona le go mo kopa go laletsa ditsala tse dingwe tse lo sa di itseng.

Boleele jwa lekwalo la gago bo akaretse aterese, ditumediso, mmele le bokhutlo.

KGOTSA

2.2 LEKWALO LA SEMMUSO

Tikologo ya lona e itemogela kgaogo ya metsi, mme se ke tlhobaboroko mo baaging. Kwalela mmasepala wa lona lekwalo o tlhagise ngongorego ya gago ka bothata jo.

Boleele jwa lekwalo la gago bo akaretse aterese, ditumediso, mmele le bokhutlo. **[30]**

POTSO 3 DIKWALO TSE DIKHUTSHWANE

O lemogile gore go na le digongwana tsa bosenyi mo sekolong sa lona, tse di sotlakang le go tseela barutwana ba bangwe ditsabona ka dikgoka. Batlhokofadiwa ba tshaba go bua go kopa thuso. Kwala mmuisano magareng ga moeteledipele wa barutwana le motlhokofadiwa e o lemosang barutwana ka tshotlako o bo o ba rotloetse go bega tshotlako nngwe le nngwe.

Boleele jwa sekwalwa sa gago bo akaretsa kagego e ka nna ya matseno, mmele le bokhutlo, bo nne mafoko a a magareng ga **120–150**. **[10]**

40 maduo

Maduo otlhe: 100

IEB Copyright © 2021